

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea”, „Foaia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: preoși, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia 40 Dinari. — Cehoslovacia 30 coroane. — America 2 dollari, cari se trimit dlui Iohn I. Savu, I. Main Str. Warren, Ohio.

Redacția în Oraștie (Trans.) | Foaiă pentru popor | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Oraștie (Trans.)

Pe aiurea și pe la noi.

Nu e așa de bine în țară la noi, precum am dori cu toții. Dacă am privi însă nițel peste hotar în alte țări, cari înainte de războiu, erau mult mai înfloritoare, îmbuibate chiar, de multul bine ce-l aveau, și vom vedea ce e azi acolo, parcă ne-am mai mula puțin cu firea și am zice: nu e prea bine la noi, dar Doamne bine e față de ce e la alții!

Iacă o mult grăitoare știre ce vine din Germania, din Germania cea puternică de odinioară, care nu-și mai încăpea în piele, dar în a cărei piele să nu prea dorească azi nimenea să fie.

Ziarul englez „Economist” tipărește o scrisoare din Berlin care e o oglindă în multe privințe a stării la care a ajuns inima acelei Impărății, și cu ea și țara însași.

Guvernul din Berlin, spune vestitorul englez, a venit năntea sfatului țării (Reichstag) cu un plan de lege, prin care să pună stavilă cumpărării de case de către streini, în orașele germane.

De ce? Pentru-că, zice el, sunt părți de oraș în Berlin, unde 3 din 4 părți ale caselor, au trecut toate în mâinile streinilor! Stăpânii le vând pe capete (fiindcă guvernul, stând din oameni cu cap cam bolșevic, nu lasă pe stăpâni să iee nici atâta chirie dela chirieșii lor, cât să poată face reparațiile de lipsă și să plătească darea pentru ele) li silesc a se mulțami cu chiria de nainte de războiu, sporită numai cu puțin. De aceea stăpânii caselor le pun în vânzare pe capete, ori-cui!

Vestita casă-tip din Berlin, având 5 etaje (rânduri peste rândul de jos), stând din 20 locuințe, pentru 20 familii, se vinde azi cam cu 10 milioane mărci, ceea-ce face 50 lire sterline engleze, (o liră sterlină era în vreme de pace 25 Lei, așa-dar cât făcea 1250 Lei în vremea de pace, sau 50.000 Lei azi. Iar o casă de aceea era nainte de războiu cu 20.000 lire sterline).

Azi vin englezii și cu o hârtie de 50 lire, cumpără casa cât o căsarmă, în ori-ce uliță a Berlinului, și vin Americanii și Elvețienii și alții și fac asemenea cu banii lor buni.

Și proprietarii nemți le lapadă, căci lor azi casa nu le aduce mai decât preț de 2 șilingi englezi (fiindcă stăpânirea bolșevică nu-i lasă să iee o chirie potrivită). Un schilling e una a 20 a parte dintr'o liră, sau cam 1 Leu 20 bani de nainte de războiu, ori 60 de Lei azi. Li aduce dar casa berlinezului 120 Lei pe an, sau ca și cum ar avea în bancă 2 lire engleze, (50

Lei de nainte de războiu sau 2000 Lei de azi). Așa că proprietarul e foarte fericit dacă capătă 50 lire pe ea...

Noua lege ce vrea s'o aducă guvernul, spune' că flecare vânzător, nainte de a-și vinde casa, trebuie s'o înștiințeze primăriei, care o va cumpăra ea. Dar proprietarii se împotrivesc, căci primăria nu le va da nici cât le dau străinii azi!

Cât de nenorocită e starea proprietarilor de case în orașele germane, ni-o arată mai ales următorul fapt, scris tot în gazeta „Economist”:

În multe orașe stăpânii caselor au îmblat primăriei să iee ea casele, să le dea ceva pentru ele, ori să le îngrijască ea câțiva ani, fără a le plăti lor nimic, numai să le poarte grija (reparațiile și darea). Și primăriile au respins cererile. Atunci oamenii au zis: la-mi, primăria, casa pe nimic, și-o cinstesc țiel! Și primăria a răspuns: Nici de cinstesc nu-mi trebuiește! (Căci ar avea cheltueli uriașe cu reparațiile și cu darea, în vreme ce chiria nu aduce nici atât).

Atunci oamenii s'au dus la Cartea funduară și și-au șters numele de acolo, declarând că nu mai sunt proprietarii acelor case, — așa că zeci și sute de case au rămas azi — ale nimănui!

Lucrurile acestea să nu creadă bunii noștri cetitori că le scornim noi, pentru a arăta cât de rău e pe aiurea, vrând prin asta să arătăm că la noi e mai bine. Le cetim și noi în ziarul economic „Argus” de Duminecă 4 Martie, din București, care le traduce după ziarul economic foarte serios „Economist” din Londra.

Nu e rău să asemănăm câte-odată stările dela noi cu cele de aiurea.

DIN PARLAMENT

În sfatul țării a început a se desbate Legea cea de temelie a Statului (Constituția).

În noua lege se așează temelile celor mai însemnate drepturi cetățenești și de cărmuire a statului: dreptul neamurilor felurite, a bisericilor felurite, a libertăților cetățenești.

În numărul vitor vom arăta cum sunt chibzuite aceste petri de temelie pentru împreună viețuirea popoarelor, a bisericilor, a toată viața, între hotarele României mărite.

Pentru azi pomenim numai, că e frământare mare în țară în jurul acestei legi. Bisericele cer ca să fie toate de-opotrivă îndreptățite, și cele mici, cu cele mari, popoarele să fie toate de-opotrivă; socotite, ba fie-

care ca ființă de sine, cu viață de sine. Între acestea legiuitorii trebuie să aleagă și să hotărască.

NOUL BUGET

Ziarele din București (Epoca, etc.) vestesc, că noul buget al statului (cumpăna venitelor și cheltuelilor) se pregătește acum numai pentru 9 luni, dela 1 Aprilie până la 31 Decemvrie. Și spun, că bugetul ar fi încheiat cu 15 miliarde și 200 milioane la venite (atâta e socotit că se va stringe din dări și alte venite ale statului), iar la cheltueli are 15 miliarde. Așa venitele ar chiar întrece cheltuelile cu 200 milioane Lei.

Dacă s'ar întâmpla ca venitele să fie și mai mari, cumpăna s'ar înclina mai mult spre bine. Și de la asta atârnă foarte mult, ca creditul țării să se îndrepteze în ochii străinătății.

Prisosul de 200 milioane la un buget de 15 miliarde (adecă 15 mii de milioane), nu e mare și el poate fi îndată înghițit de o cheltuelă neașteptată.

Totuși, când știm că, de pildă, ministrul de finanțe al Ungariei, a vestit, că bugetul statului ungar, azi mult scăzut, se încheie cu o pierdere de 60 miliarde, și a multor state din jurul nostru, cari erau odată atât de măndre față de noi, azi se încheie cu pierderi uriașe, cam la fel cu ale Ungariei, — ne bucurăm că vedem România ajunsă de-ocamdată la atât: să nu aibă prisos, dar nici pierdere!

Înainte de războiu, bugetul României era unul din cele mai frumoase bugete din Europa: se încheia cu prisosuri de câte 80—100 milioane, ceea-ce era pe atunci foarte-foarte mult. Atâta cât nu puteau scoate prisos state mari ca Austro-Ungaria, nici Germania, nici Franța.

Și, bine condusă, țara asta iar trebuie să ajungă la astfel de stări, cari s'o arate aceea ce de fapt poate să fie: o țară înfloritoare. În care se poate trăi foarte bine.

Acum greutățile moștenite din războiu, o apasă încă și-o trag spre pământ. Dar nu poate fi departe timpul când ea să se avânte de nou la înălțimile, spre cari o ajută minunatele daruri pe cari le-a așezat Dzeu în pământul ei.

Greaua hotărîre a studenților, la București.

Armata va intra în Universitate?

Nădejdea ce-o arătam în numărul trecut, — după știrile din foile cele mai nouă pe atunci, — că studenții se vor împăca cu cât li-a pus în vedere guvernul și se vor întoarce la școală, — nu s'a împlinit. Lucrul a luat o întorsătură nouă, destul de serioasă, în o măsură oarecare chiar îngrijitoare.

Luptă grea e azi în toate suflurile îngrijorate de viitorul nostru. Glasuri de bătrâni cumiști, se rostesc tot mai multe și mai stăruitoare, întoarse toate cu părintească bunăvoință spre draga noastră tinerime și îi cer și o roagă: Mulțumește-te de ocamdată cu cât se poate face azi, că îți făgăduim și ne jurăm că vom stăruii cu toții pe lângă guvern, să facă cât mai mult pentru voi, pentru viitorul neamului nostru, care de voi e legat! Unele glasuri sunt de-a dreptul înduioșetoare, ca de pildă al dlui prof. Iorga, care spune că prin ținuta lor, studenții par a le zice lor, profesorilor, că mintea lor, a profesorilor, nu poate ajunge până unde ajunge mintea tinerilor! Și simți cum de jignitor e pentru mândria de profesor acest gând. Dl Bogdan-Duică din Cluj, scrie un foarte cald și luminat articol în „Patria”, învintându-i aproape rugător pe tineri, să primească compromisul (îmbiemântul de pace) ce li-l îmbie Marele sfat al Profesorilor (Colegiul Universitar). Mărturisește că lupta tinerilor nu a fost fără temei și fără dreptate, dar fiindcă li s'a împlinit aproape tot ce au cerut, afară de „numerus clausus”, să le facă și lor, profesorilor, și țării, bucuria de a se întoarce la școala părăsită... (Mai drept zis la școala închisă înaintea lor de guvern)...

Am stat ceasuri, am stat zile întregi gândind asupra acestei atât de grele întrebări: Oare noi, cari dintru început am sprijinit mișcarea studenților, nu facem un rău neamului, țării, tinerimii însași, încurajându-o la lupta în care s'a avântat și care s'a îndârjit acum atât de tare? Căci n'am dori nici pe o clipă, să ne luăm așa cu valul, fără cumpănirea cu înțelepciune a întregii mișcări.

Și o parte a inimii ne îndeamnă spre glasurile cuminți și pline de serioasă îngrijire, a profesorilor, a bătrânilor, — dar două părți ne împing spre tinerimea îndirjită în luptă, a cărei o sută de temelii de îndreptățire, le vedem, le știm, nu de azi, nu de ieri, ci de când am deschis ochii pe acest pământ! Mai ales noi Români din Ardeal, de mici copii auzeam pe părinții noștri plângându-se, că Românul nu poate ajunge la o sărăcie de crăsmă, de trafică, la o întreprindere cât de mică, — căci Jidanul îl împinge napoi de peste tot locul! Cărturarilor noștri tot așa, numai acolo erau luați în samă, ca ingineri, ca doctori, ca judecători, unde chiar nu se găseau jidani. Dar unde era un jidan cât de chior, acolo acela era luat în brațe de stăpânire, iar Românul împins la o parte.

Unindu-ne cu România, în nădejde că acum vom mai ajunge și noi în șea, — desamăgirea noastră nu e mică. În București o știu și copiii, că fiecare bărbat politic, își are Jidanul său! Când te cheamă Averescu, sau te cheamă Argetoianu, și vrei să faci o „bravură“ care să te îmbogățească, ori să-ți îmbogățească partidul, de azi până mâine, scoți la iveală pe Schuller-ul dtale și prin el faci toată răutatea. Jidanul e mânușa pe care dă, bărbatul „politic“, o tragi, când e vorba să-ți bagi mâna în o necurățenie. După ce ai isprăvit, scoți mâna și o arăți lumii: Vedeți, mâna mea-i curată, iacă ticălosul ăsta de jidan e păcătosul.. Și Jidanul răspunde: sărut mâna, injură-mă, excelență, cât poțtești, numai — să facem mai departe!..

Veniți la noi în Ardeal și vedeți, la licitare de întreprinderi de ale statului, la ori-ce concurs al statului, cum cad Românii unii după alții și Jidanii răzbesc, ies biruitori peste tot locul. Câte 7-8 Români cad de 7-8 ori față de un singur Jidan la licitații, în cari cuvântul din urmă îl are Bucureștiul. Au început să ne iee chiar în ris că ne mai încăpăținăm și noi a încerca să căpătăm câte-o întreprindere dela statul român!

Și peste tot locul străbat așa, că duc cu ei și samănă microbul stricăciunii, a mituirei, al înșelăciunii!

Unde numai auzi de stricăcluni scandaloase, de cumpărare de suflete ale slujbașilor, de fapte cari aduc rușine țării, caută bine și vei găsi, că dospeala faptei a venit dela un jidan.

În timpul din urmă vedem pe unii jidani apropiindu-se de locuri de tot înalte în stat: la Conferința de pace dela Paris, văzurăm pe Rosenthal dus ca întâi sftenic juridic (în treburi de drept) al țării! Într-o vreme se vorbea foarte stăruiitor de chemarea unui jidan în scaunul de Ministru de finanțe al țării!..

Sunt multe semne, cari trezesc în noi teama, că acuși o să vedem împănată și conducerea țării noas-

tre, cu Evrei, — ce nu a fost până acum! Iar curagiul acestor paraziți a crescut așa de mult, că ne rîd în față când mai vorbim că — noi suntem „stăpâni“ în această țară.

Tinerii noștri le văd și le simt, le prea simt, pe toate acestea, și purtarea stăpânilor nu le dă aproape nici o nădejde că va fi mai bine.

Și atunci inima noastră ne spune, plină de mahnire: Poate că va face ea, răzvrătirea asta a tinerimii țării împotriva microbului social care e evreul, durere de cap dlor ministri, și, pe nedrept, și profesorilor lor, — totuși noi nu putem ridica nici un fir de nisip, decum o piatră, să dăm în această tinerime! În glasul ei, în pașii ei, *grăește amărăciunea cea multă și veche a întreg poporului nostru, care multe a avut de pățimit, și mai are din partea acestui neam fariseu și fățarnic!*

Vreți o liniștire a tinerimei? Dați-i chezeșii serioase, temeinice, că-i faceți toate ușurările, *la toate universitățile țării, ca să poată ajunge ea înainte și ca număr, și că în viața de toate zilele, îl veți da de asemenea tot sprijinul cel puternic al statului, fără a vă ascunde după câte-un jidan, atunci când faceți nedreptăți Românilor în țara lui, și chiar statului român!*

— Dar ce semne de astfel de „părintească“ purtare li-se arată azi? O înțelegem din hotărîrea pe care tinerii, după desbateri de zile și de nopți întregi, au adus-o Dumineca trecută, la București. O scoatem din ziarul „Epoca“ de ieri, Mercuri 7 Martie, care vestește:

„Duminecă dimineața a avut loc la cantina studenților mediciniști, întrunirea studenților aflători în Capitală (București). Au vorbit domnii Răpeanu, Crețu și Simionescu.

„S'a hotărît a se stăruî pentru „numerus clausus“, și că: Se va lua parte la cursuri (la școala în Universitate) fără studenții evrei, —

iar dacă armata va ocupa (cuprinde) salele de învățământ, studenții români să părăsească salele (școlile), rămânând a se lua alte hotărîri, atunci când profesorii ar voi să țină cursurile cu studenți evrei singuri! — La această întrunire au luat parte și solii celorlalte universități!“

Înțelegem din asta, că guvernul are de gând să deschidă universitățile și să ducă armata în ele, ca să păzască pe Evrei când Românii s'ar mai împotrivi venirii lor între ei! Care va fi soldatul, copil de țărăni, care atâta a avut de suferit dela Evreu din tați în moși, care azi să iee de gât pe tinerul universitar român, pentru-că vrea să deie în laturi pe evreul care a năpădit toate?!
Și au de gând profesorii să țină cursuri (lecții) în universitățile noastre, numai cu Evreii?

Cu astfel de mijloace crede guvernul că poate liniști tinerimea care e însuflețită de o luptă care are o mie de dreptăți pe partea ei?

Guvernul să se oprească încă la vreme de pe drumul siluirilor față de tinerime, — căci urmările unei astfel de pășiri, nu pot fi azi încă socotite. Noi le simțim. Prin orașe și prin sate, începe poporul însuși a fi furios contra Evreilor, și o încordare mai departe a corzii, poate duce guvernului vești, pe care nu le dorește și nu le dorim.

N'avem orașe.

Asta e una din cele mai îngrijitoare între lipsurile noastre. Vechiul Regat le are, pe cât le are. Cele mai multe sunt și acolo prea copleșite de străini, îndeosebi de Jidani. Totuși, acolo străinii uu-s hotărîtori în viața orașelor și nici nu-și cer parte hotărîtoare întru aceasta. Românii le conduc după buna chibzuală și trebuințele țării și a neamului.

Dar noi în Ardeal, Bănat, Crișana, stăm în privința asta prea rău. Noi nu putem spune că avem nici un singur oraș românesc! Orașele sunt și azi cetățile tari și focarele necucerite, nebiruite, a neamurilor streine. Românii sunt, în cele mai multe, slabi de tot, ca număr, ca putere în negoț, în meserii.

Să luăm de pildă Sătmarul, a cărui numărare s'a făcut de curând din porunca prefecturei poliției.

Iaca ce arată acea numărare: Din 60,600 locuitori, Români abia sunt 11,500 (între aceștia greco-catolici 11,130, greco-orientali vre-o 381); Unguri 32,000, Evrei 17,000.

Iacă un gând care ar trebui să bată mereu în capul celor dela putere: Ce să mai facă și ce să mai dreagă, *ca să întărească și înmulțască pe Români în aceste orașe, căci dacă i-or lăsa așa, fără puternic ajutor, nici strănepoții nostru nu vor putea spune, că acestea sunt — orașe românești!..*

Din viața Partidelor.

Faptul că guvernul a pus în desbatere în sfatul țării noua Constituție, a îndemnat partidele de împotrivire la o luptă mai strânsă împotriva lui.

Partidul Național s'a înțeles cu Partidul Țărănesc, să lupte după un plan chibzuit împreună, cel țăărănesc în parlament (în sfatul țării) cel național afară de parlament.

— După adunarea mare din București, conducerea Partidului Național, văzând că guvernul nu se dă napoi de a aduce în desbaterea Sfatului Țării noua Constituție, — a adresat Poporului Român un nou Manifest (Cuvânt înălțat), prin care arată ce lucru cutezat e din partea Partidului Liberal, să aducă el singur Legea cea de temelie a țării mărite! O astfel de lege însemnată, trebuia să iasă din frățeasca consfătuire a tuturor partidelor, într'un Sfat al țării cât mai sărbătoresc și mai cinstit ales

Spune că noua Constituție nu va fi cunoscută ca având putere obligatoare pentru țară și când guvernul va cădea, noul guvern va fi poftit să lapede Legea făcută de liberali și să aducă el una nouă desbătută de noul sfat al țării. (Deși fi ales acela mai cinstit decât acesta.)

— Partidul dlui Averescu spune că: sfatul țării e drept că ales prin volnicie și mișelle, dacă legea ce o aduce el, va fi întărită, consfințită, prin iscălitura M. Sale Regelui, el, generalul Averescu și partidul său, o vor primi de obligatoare pentru țară, căci totuși unul din cei doi chemați a da țării legi, (parlamentul și Regele), legiuit, e în drept a întări legile votate de stat. El încă va lua în cerșetare de nou Constituția, și va face schimbări în ea pe ici pe colea, pe unde va fi vădit că liberalii au făcut-o cu greș. Dar peste tot luată, o vor primi ca legiuit adusă și obligatoare.

— Partidul dlui Iorga își va arăta părerile în sfat, va cerceta planul adus de guvern, va arăta unde are scăderi și va cere îndreptarea acelorora chiar acum, — dar că să nu o recunoască de legiuit cu putere pentru țară, despre asta nu vorbește.

— Liberalii merg înainte oarecum cu puterea, și spun că ori vreți voi partidele din împotrivire să luați parte la desbaterile acestei legi însemnate, ori ba, — noi o aducem și o dăm țării. Cine mai poate apoi, strice-o, de i-o sta în voe și în putință.

— Planul amănunțit al partidului național întovărășit cu cel țăărănesc, că în ce fel vor ele să împedece votarea Constituției de Sfatul de acum, e: *să între azi Jidoșii în parlament și acolo să-l împedece!*

Deocamdată bucuria este — al Stere, duhul cel rău din partidul țăărănesc, pentru care s'a depărțat de acest partid dl Iorga, pentru care nu a mai putut sta aproape nici Partidul Național, pentru că partidul țăărănesc e privit foarte rău și la Curtea regală. Azi acesta e fericit că vede, că partidul național, partidul cu atât de frumos trecut, care a ținut mereu sus steagul alipirii Ardealului la România, este azi alătura de dânsul, de Stere, cel care în zilele crâncenului războiu, a ținut sus steagul lui Măkensen și alui Tisza, și-i slujea toate puterile sale, dorindu-le băruință, iar României înfrângere! Azi Stere se vede alătura de Iorga, tătorii Ardeleni cei fără prihană scumpi sufletelor noastre...

Uf! Prin ce scârbe suflete trebuie să treci, ca să faci „politic“ în țara noastră.

La Tebea.

Secția Baia-de-Criș a Societății Învățătorilor, e conchemată Conferința Culturală care se va ține Duminecă în 18 Martie 1906 în școala din Tebea. Se începe cu slujbă dumnezeiască și parasc pentru maril dascăli ai Ardealului.

vorbește despre ei Președintele Sec-
obiei P. Incicău, apoi învăța-
uverorii încunună Mormântul
va lui Avram Iancu. Urmează
a conferința însăși și la urmă masă
nouă împreună.

De-
at a-
cu șoalda răzbești,
s cu dreptatea poticnești.

că — „lavăjăminte” dela Ighiu —
da
fi în
ra M
Av
prim
ci to
a d
le).
e vo-
cer-
fac
a, p
u fa
luat
și o
ei r
și v
rcet
arăt
înune
n, —
leg
ast
aște
câșe,
potri
ile a
no
e ma
ta în
junge
rtidu
i țar
ă în
: Sf
Jo
I m
- al
rtidu
bărt
entr
roap
te ră
sta
națio
is tr
eagum
e o
estis
Ster-
rău
Mă
ea c
: bă
ere)
- Mă,
- l
: lu
mă
lete
- O fi,
- itic
- lncios
Atunc
- opt
- tors
- colo.
- leași
- Cum,
- eșteanul,
- 19
- nce-
ras:
- alu-

- Dr. Meteș!
- Poftiți, puteți intra!
Senatorii și deputații ardeleni,
cu dreptatea în mână, nu au pu-
tut intra peste paza militară, —
fratele Bucureștean a intrat cu o...
Istejime electorală!

Intr'alt loc același, a făcut'o mai
frumos. A trimis veste că sosește
un Inspector general din Ministe-
riu, pentru a cerceta mersul alege-
rilor.

Și sub cuvântul acesta au tre-
cut peste toate opritorile și intrând
în sala de votare a unei secții, unde
se știa că se fac strașnice volnicii,
a făcut pe președintele să desco-
pere toate „tainele” cu care lu-
cra...

„Inspectorul” nu era un inspec-
tor, ci un fruntaș al partidului na-
țional, bucureștean.

Apucătura a reușit. Dar ea ne
spune prea mult prin graiul tainic
al faptei. Ne arată, că frații nos-
tri din vechiul Regat, prea au fost,
și mai sunt, copii răsfațați ai sorții.

Ne-avînd ei acolo neamuri stre-
ine cu cari să se frece în luptele
vieții; — s'au luat la trîntă ei în-
tre ei, și au ajuns mai mult a se
înșela unul pe altul, decât a se
lupta cu adevărat. Cu vremea fe-
lul acesta de „luptă” (mai drept
zis de tragere pe sfoară!), li
s'a prefăcut în nărav, în a doua
fire. După câte-o „alegere” în care
au biruit prin tot felul de apucă-
turi afurisite, lipsite de ori-ce seri-
ozitate, — la urmă se omorau de
rîs, de isprava ce-au făcut! „Da
i-o făcui, nene, cu vîrf și indesat,
nătărăului!” Și cel „învins” nu se
supăra serios, ci îl spunea: „Las'
că țî-o fac eu și eu țîe, acuși!...”

Venind vremile așa, ca să aibă
de lucru cu noi Ardelenii, acești
frați răsfațați de soarte, cred că și
la noi tot așa trebuie să de „lup-
tele!” Să ne tragă câte-o „păcă-
leală”, de să răsune țara și „par-
tizanii” lor să se omoare de „răs”
cum au „tras chiulul” nătărăului
de Ardelean...

Dar oamenii nostri se supără
serios, când văd cu ce „arme” vin
să „lupte” aici partidele politice
vechi din Regat.

Și noi nu avem cuvinte destul
de serioase pentru a-i face luători
aminte, că cu astfel de purtări față
de poporul nostru, cuminte și drept
judecător, fac nespuse de mare rău
țării, ca și vazei (autorității) de care
are neapărată trebuință un guvern.

NOUTĂȚI

Șezetorii literare organizate
de „Societatea Femeilor Române”
din Orăștie, se urmează cu același
zel și bună reușită, ca aproape toate
câte s'au ținut. Sâmbăta trecută au
ținut conferințe iarăși doi domni
profesori, dl Ar. Demian, directo-
rul Liceului și dl V. Iacob, pro-
fesor. Dl Demian a vorbit despre
scriitorii Coșbuc și Delavrancea,
morți în ajunul înfăptuirii mar-
relui ideal național pentru care a-
tât de sfînt s'au însușit în viața
lor. Ei au murit în aceeași săptă-
mână, aproape în aceeași zi, după
vestea teribilei „păci de București”
care punea țara sub genunchele
germano-maghiar... A fost jale mare
la vestea morții lor, și conferința-
rul a știut scoate la iveală foarte
vlu sufletul lor mare românesc, pe
lângă talentul lor mare de scriitori.

Dl prof. Iacob a făcut o is-
teată cercetare în psihologia căsă-
toriei, arătând când poate fi o
căsătorie fericită și când nu e. Pur-
cezând dela Regina Ostrogoșilor,
care și-a luat un bărbat fără cul-
tură, din care n'a putut face nici
odată un om vrednic de ea, — con-
ferențiarul scoate interesanta și
dreapta încheere, că o căsătorie nu-
mai atunci are destulă chezeșle că
va fi fericită, când femeia și-a luat
un bărbat, care să-i fie superior
(mai mult și mai presus ca ea), la
care ea să privească cu oarecare
admirație, să simță că are de cine se
răzîma în viață, și nu ea să-i fie
lui razim. Amîndouă conferințele
au plăcut mult.

Un quartet de 4 dame și 4
domni au cântat foarte frumos; dl
Dr. Solomon, medic, cântăreț a-
les, a cântat și dsa plăcut de tot,
apoi d-na Lienert h câteva doine
cu cunoscutu-i farmec. Doi elevi
din liceu au declamat, reușit și
bine.

Toată șezătoarea a fost bine de
tot.

Omor fioros, în stare de be-
ție au săvârșit niște oameni din
Tomești (jud. Caraș-Severin) Du-
mineca trecută (4 Martie). Erau 3
calfe de sticlari, cari au beut în
crâșma lui Ruschil, până s'au ame-
țit bine. S'a iscat apoi cearta. Unul
din ei, Romulus Ciorega, văzînd
că-i rost de bătae, a fugit spre
casă, ceialalți doi, Ion și George
Petrescu (Blagoiu), s'au luat după
el, unul punînd mîna pe-o săcure
din crîștea birtului, altul pe o furcă
de fier.

Ciorega se închisese în casă,
cei doi l'au strigat să iasă că de
nu aprind casa pe el. Acela a ie-
șit cu pușca și a tras una, nime-
rînd pe Ion Petrescu în foale, a-
tunci George Petrescu, de lângă
ușă, l'a izbit pe Ciorega cu săcurea
în cap de i-l'a crepat în două ca
pe un bostan. Apoi l'a mai tălat cu
săcurea în spate. I-a rămas văduvă
femea cu o fetiță de 2 ani. Ion
Petrescu e în spital în Lugoj, cu 7
gloanțe în pîntece, George Petrescu
în temniță.

Ferice de satele în cari crăș-
mele sunt poruncite a sta închise
Dminecal!

Cei cari au Obligații din Im-
prumutul de stat făcut în 1919,
sub numirea de „Imprumutul Ar-
dealului”, împrumut ce era să se
plătească oamenilor la mîna la 1
Februarie a anului de față, — aște
că guvernul, avînd în vedere că
Statul nu are la îndemîna sumele
de lipsă, — le schimbă obligațiile
vechi cu altele nouă de ale Impru-
tului Intern (din lăuntru), cu camete
de 5 la sută. Noile obligații se vor
trimite din Ministeriu la Admini-
strațiile (Direcțiile) Financiare, de
unde le vor ridica cei în drept.

Deocamdată, cei ce au Obliga-
ție din 1919, sunt îndrumați a le
duce la Direcțiile Financiare și a
le da în samă pe lângă o listă
scrisă în 2 exemplare (de 2 ori),
avînd să fie însemnat în listă nu-
mărul și seria Obligațiilor date în
samă. O listă rămîne acolo, una
o primește napoi proprietarul, ca
adeverință-chitanță. Cametele le ca-
pătă nainte pe 6 luni.

Dentist Dr. S. Seidner — da consultoți în ORĂȘTIE
Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj
de-nsupra prăvălii Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți
fără durori. — Regulare de dinți. Runere de danturi. (729) 4-10

PRETURA PLASEI ORĂȘTIE

Nr. 419/1923.

CONCURS

Pentru ocuparea postului de no-
tar cercual în notarlatul cercual
Beriu (lângă Orăștie), se publică
concurs.

Retribuțiunile sunt cele provă-
zute în lege și în ordonanțele în
vigoare.

În consecință sunt invitați toți
acel ce doresc a ocupa acest post
să-și înainteze cererile completate
și însoțite de actele provăzute în
art. de lege XX-1900 la oficiul pre-
torial din Orăștie până la data de
5 Aprilie 1923.

Primpretorele Plasei Orăștie:
Orăștie, la 6 Martie 1923.

Dămlan,
primpretor.

(733) 1-2

PRETURA PLASEI ORĂȘTIE

Nr. 420/1923.

CONCURS

Pentru ocuparea postului de no-
tar cercual în notarlatul cercual
Orăștioara-de-sus (lângă Orăștie),
se publică concurs.

Retribuțiunile sunt cele provă-
zute în lege și în ordonanțele în
vigoare.

În consecință sunt invitați toți
acel ce doresc a ocupa acest post
să-și înainteze cererile completate
și însoțite de actele provăzute în
art. de lege XX-1900 la oficiul pre-
torial din Orăștie până la data de
5 Aprilie 1923.

Primpretorele Plasei Orăștie:
Orăștie, la 6 Martie 1923.

Dămlan,
primpretor.

(732) 1-2

PRETURA PLASEI ORĂȘTIE

Nr. 421 1923.

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor de
subnotari în notarlatul comunal Cu-
gir (2 posturi), în notarlatul cercual
Orăștioara-de-sus (1 post), în no-
tarlatul comunal Vinerea (1 post),
și în notarlatul cercual Dăncu-
Mare (1 post), se publică concurs.

Retribuțiunile sunt cele provă-
zute în lege și în ordonanțele în
vigoare.

La aceste posturi pot concu-
ra nu numai acei ce au cvalificația
conform § lui 3, art. de lege XX 9000
ci, în baza ordinului dlui Subpre-
fect Nr. 12 115/1923 apărut în Gaz.
Of. Nr. 9/1923 și acele, cari nu au
cvalificația de notar, însă dispun
de oarecare practică administra-
tivă, avînd a cunoaște pe deplin
dispozițiunile ordinului susmențio-
nat, al dlui Suprefect.

Acești concurenți încă își vor
înainta documentele despre cvali-
ficația și practica administrativă de
până acum, precum și extrasul de
naștere.

Cererile de concurs înzestrate
cu documentele necesare, se vor
înainta la oficiul pretorial Orăștie
până la 10 Aprilie 1923.

Dămlan,
primpretor.

(731) 1-2

„CRIȘANA”, Institutul de credit și economii în Brad,

CONVOCARE

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii, „CRIȘANA”, sunt invitați prin aceasta la
a XV-a adunare generală ordinară,

care se va ținea *Mercuri, în 22 Martie 1923, la 3 ore p. m.*, iar în cazul că nu se vor prezenta acționarii în număr
suficient, adunarea se va ținea la *10 Aprilie 1923, în localul institutului, cu următoarea*

ORDINE DE ZI:

1. Constituirea.
2. Raportul Direcțiunii și al Comit. de supraveghiere, bilanțul anului 1922 și distribuirea profitului curat
3. Alegerea alor 4 membri în direcțiune.
4. Alegerea unui membru în comit. de supraveghiere.
5. Fixarea marcelor de prezență pentru direcțiune și a speselor de călătorie pentru comit. de supraveghiere.

Se atrage atențiunea domnilor acționari asupra următoarelor dispozițiuni din statute:

§. 21. al 2, „Femelle se reprezintă prin plenipotență, minorii prin tutorii, curazii prin curatorii lor, societățile, corporațiunile și institutele prin reprezentanții lor legali, chiar dacă aceștia din urmă nu ar fi acționari”. §. 22. „Numai acei acționari au drept de vot, cari sunt trecuți ca proprietari de acții în cărțile societății cu cel puțin 6 luni înainte de adunare și cari își depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers, acțiunile și resp. titlurile provizorii, eventual și dovezile de plenipotență la cassa societății, eventual la locurile destinate de direcțiune. Avizul despre depunerea acțiunilor și resp. titlurilor provizorii la locurile destinate, are să sosească cu 24 ore înainte de ținerea adunării.

În legătură cu cele cuprinse în §-ul din urmă notificăm, că pentru depunerea resp. primirea acțiunilor și a titlurilor provizorii și extradarea documentelor despre depuneri, s'au designat toate institutele cari sunt membre la „Solidaritatea” din Sibiu.

Brad, la 1 Martie 1923.

DIRECȚIUNEA

Activa.	Contul Bilanț la 31 Decembrie 1922.	Pasiva.		
Cassa	Lei 352 286 74	Capital societar, 10 000 acții à Lei 50.—	Lei 500.000.—	
Capitale elocote la alte bănci	3 016 307 07	Fond general de rezervă	Lei 467 971 63	
Cambii	3 368 490.—	Fond special de rezervă	132 856 30	Lei 600 827 93
Împrumuturi hipotecare	63 739 04	Fond de pensii	190 000.—	
Împrumuturi în Cont-curent	1 254 902 10	Fond filantropic „V. Damian”	1 600.—	
Lombard	66 023 78	Depozite spre fructificare	8 401 095 26	
Efecte proprii	271 797.—	Diverși creditori	90 231 21	
Mărfuri curente	1 303 148.—	Dividende neridicate	5 895 50	
Realități	176 619 85	Interese transitorii anticipate	69 146 69	
Mobilierul magaziei	150 000.—	Profit curat	150 116 99	
	Lei 10,023.313'58		Lei 10,023.313'58	

Perderi.	Contul Profit și Pierdere la 31 Dec. 1922.	Profit.		
Interese după depozite spre fructificare	Lei 365.079'29	Interese dela cambii	Lei 223.728 52	
Interese fondului de pensie	10 936 47	„ impr. hipot.	12.782'90	
Salare	151.070.—	„ dela capit. eloc. la alte bănci	115.288'20	
Bani de cvartir	5 233.—	„ impr. în Cont-curent	95.730 01	
Diverse spese	67.750 88	„ efecte proprii	Lei 11.513 42	Lei 459.043 05
Chirie	700.—	Venite dela mărfuri	402 745 94	
Marce de prezență	7.770.—	Chirii și arânzi	16.605.—	
Impozite către stat și comună	Lei 95 876.—	Proviziuni	14.786 76	
„ după inter. de depun.	38.647 12			
Profit curat	150.116 99			
	Lei 893.180'75		Lei 893.180'75	

Brad, la 31 Decembrie 1922.

Chișa m. p.,
director. — expert contabil.

Alexă Sfăt m. p.,
contabil.

DIRECȚIUNEA:

Cornel Lazar m. p., președinte. Aron Roman m. p. Nicolau Popp m. p. Dr. Nerva Oncu m. p.
Alexandru Drala m. p. Virgil Bulz m. p. Ioan Cutean m. p. Nicolae Bedea m. p.
Dr. Teodor Babuția m. p. Porfiriu Boilă m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte.
Brad, la 1 Martie 1923.

Ioan Perian m. p. Ioan Eugăta m. p. Andron Bogdan m. p. Ioan Împărat m. p.

Onorată adunare generală!

Comitetul de supraveghiere, în conformitate cu legea Comercială a revidat operațiunile de bancă și operațiunile cu mărfuri, s'a convins despre administrarea corectă a acestor operațiuni!

Bilanțul încheiat cu finea anului 1922 cu un profit curat de Lei 150,116.99 l'am controlat și aflat exact.

Vă propunem deci:

- a) să binevoiți a aproba bilanțul
- b) a distribui profitul curat în conformitate cu propunerile direcțiunii, la cari și noi ne alăturăm, și
- c) a da pentru anul 1922 atât direcțiunii cât și Comitetului de supraveghiere, absolutul.

Brad, la 1 Martie 1923.

Comitetul de supraveghiere:

I. Perian m. p.
Ioan Împărat m. p.

Ioan Fugăta m. p.
Andron Bogdan m. p.

VITE ALTOITE

din pepinierele din Mediaș, diferite soiuri, — au sosit și se află de vânzare la:

Daniil Kartman

(727) 1-2

Orăștie, Str. Berlinului Nr. 28.

Crâjmă de vânzare,

stând din 7 camere (odăi), cu 2 pivniși, un șopru de 10 metri lung, 2 cocini, o bucătărie de vară, grădina mare cu pomi. Loc foarte potrivit pentru crâjmă și prăvălie, lângă casarmă. Se vinde cu aranjamentul ce se ține de crâjmă și prăvălie. Informații în local, la:

Ion Mărginean

Orăștie, Str. Avr. Iancu
Nr. 8 (j. Hunedoarei).

(730) 1-1

Nr. 338/1923.

Publicare.

Primăria comunală din Cărbonești în arândă dreptul de a se vândă în târgul de săptămână timpul din 1 Aprilie 1923 până 31 Martie 1924, prin licitație publică orșă și cu oferta închise, se va ține la 18 Martie 1923 m. 11 ore la casa comunală.

Prețul de strigare:

a, pentru târgul de marfă 500
b, pentru târgul de porci
Lei arândă anuală.

Vadu 10% din prețul de strigare
Condițiile detaliate de licitație se pot vedea în orele oficiale primărie.

Cugir, în 27 Februarie 1923
Vas. Motoașcă, N. Munteanu
notar. (723) 1-2 primar

Publicațiune.

Insoțirea regoicolară din Cărbonești (Hitelszövetkezet) s'a constituit și în urmare Comisia de lichidare invită pe toți creditorii acestei insoțiri, ca până la ziua de 1 April 1923, să depună înștiințeze eventualele pretenziuni la subsemnatul Președinte pentru că la caz contrar, ulterior anunțate, nu se vor lua în samă.

— În localul Insoțirii se află de vânzare o cassă de lemn Wertheim Nr. 2., un dulap de cărți și un dulap (șifoner) pentru casă. Aceste mobile se vând prin licitație Duminică în 18 Martie 1923, în localul Insoțirii la ora 2 după prânz.

Șibot la 28 Februarie 1923
(724) 1-2 Molodet președinte

Garnitură de treierat

de 4 P. H., cu abor, în stare bună, sistem Klayton Schuller și de vânzare la:

ALMAȘAN, meșter

Santohalma, p. Simeria
(722) 1-4 (j. Hunedoarei).

Casă bună de crâjmă

și de prăvălie (bucătărie)

am de vândat ori de dat în arândă în comuna Balșa (plasa Geos, județ Hunedoarei), compusă de 380 case având azi numai bir. A se adresa la:

(724) 1-1 Simion Todea,

Se imbie de învățacel

un băiat de 14 ani, având clase civile; e bine dezvoltat. Întrebat să scrie la foale, care ie mite adresa. (725) 1-1

Vinuri de Paști

albe și de toate soiurile, gătite de la 10 până la 12 grade și se află de vânzare cu prețuri bune, la proprietarul de vil:

Teodor Iapaș
(726) 1-2 Covășinț (j. Arad)

Casă de vânzare

se află în Orăștie. Informații se capătă în Ulița Vântului
(717) 2-3